

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิเศษ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔ /๒๕๕๔

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภา เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรี จำนวน ๑๐ คน สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๙๖ มาตรา ๒๐๘ ประกอบมาตรา ๒๑๖ (๖)

ด้วยสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๓๒ คน ได้ยื่นคำร้องต่อประธานวุฒิสภาว่า รัฐมนตรีจำนวน ๑๐ คน ของคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน (นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี) ดังรายชื่อต่อไปนี้

๑. นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๒. นายอาทิตย์ อุไรรัตน์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๓. นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๔. คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
๕. นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
๖. หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๗. นายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๘. นายไชยา สะสมทรัพย์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
๙. นายวัฒนา อิศวเหม	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๑๐. นายรักษ์ ดันดีสุนทร	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

ได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๐๘ โดยได้ดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้ มาแบ่งปันกัน ในขณะที่ตนยังดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีอยู่

สมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๓๒ คน ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา จึงใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๙๖ ยื่นคำร้องต่อประธานวุฒิสภาเพื่อส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีทั้งสิบคนดังกล่าวสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๖ (๖)

LIRT

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมปรึกษาแล้วมีมติ ดังนี้

๑. ให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการตามข้อ ๑๐ ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

๒. แจ้งให้ประธานวุฒิสภาทราบ

๓. แจ้งให้รัฐมนตรีทั้งสิบคนในฐานะผู้ถูกร้องทราบ เพื่อยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันตามข้อ ๑๒ ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

๔. แจ้งอธิบดีกรมทะเบียนการค้าตรวจสอบข้อเท็จจริงและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ

ต่อมาคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ลงมติในประเด็นว่า จะรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ และมาตรา ๒๑๖ (๖) หรือไม่ ปรากฏผลการลงมติดังนี้

- รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป จำนวน ๑๑ คน (นายประเสริฐ นาสกุล นายกระมล ทองธรรมชาติ พลโท จุล อติเรก นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอมร รักษาสัตย์ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง)

- ไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้จำหน่ายคำร้อง จำนวน ๔ คน (นายโกเมน ภัทรภิรมย์ นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ และนายอิสสระ นิตินันท์ประกาศ)

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องตลอดจนพยานหลักฐานแล้วลงมติด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ๑๑ ต่อ ๓ เห็นว่า รัฐมนตรีทั้งสิบคนในรัฐบาลชุดปัจจุบันไม่ได้กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ความเป็นรัฐมนตรีจึงไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๑๖ (๖) โดย ๓ เสียง เห็นว่าควรจำหน่ายคำร้อง เนื่องจากมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ถือว่ารัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๑๕ (๒) แล้ว

ผู้ทำคำวินิจฉัย มีความเห็นว่าไม่ควรรับคำร้องนี้ไว้วินิจฉัย (จำหน่ายคำร้อง) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๘๖ และมาตรา ๒๑๖ มาตั้งแต่ต้น จึงทำคำวินิจฉัยส่วนตัวดังต่อไปนี้

ประการที่ ๑ คดีนี้สมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๓๒ คน ได้เข้าชื่อกันยื่นคำร้องต่อประธานวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ ว่ามีรัฐมนตรี จำนวน ๑๐ คน ในคณะรัฐมนตรีที่บริหารประเทศอยู่ในขณะยื่นคำร้องดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน อันเป็นการฝ่าฝืนต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๐๘ ซึ่งเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา ๒๑๖ (๖) ประธานวุฒิสภาได้ส่งคำร้องดังกล่าวมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๘๖ เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ศาลรัฐธรรมนูญสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

LIRT

หลังจากศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องแล้ว ต่อมาเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔ โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันเดียวกันแล้ว ผลของการประกาศใช้บังคับพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๓ ดังกล่าวก็คือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบไป เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๑๖ คณะรัฐมนตรีซึ่งบริหารราชการแผ่นดินในขณะที่มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร จึงพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๕ (๒) ความเป็นรัฐมนตรีของแต่ละคนจึงสิ้นสุดลงโดยปริยาย โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปว่ามีเหตุที่ทำให้รัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามมาตรา ๒๑๖ (๖) ตามคำร้องของประธานวุฒิสภาหรือไม่

ส่วนความในวรรคสอง ของมาตรา ๒๑๕ ที่บัญญัติว่า คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่..... มีความหมายเพียงว่า คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะไปแล้วตามความในวรรคแรกต้องอยู่ในตำแหน่งในฐานะเป็นรัฐมนตรี “รักษาราชการ” เพื่อรอคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่เท่านั้น เพราะประเทศชาติจะขาดผู้บริหารประเทศในระหว่างที่คณะรัฐมนตรีชุดใหม่ยังไม่อาจเข้ารับหน้าที่ไม่ได้ คณะรัฐมนตรีที่รักษาราชการดังกล่าว จึงไม่อาจถือว่าเป็นคณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเหมือนกรณีปกติ เพราะเมื่อมีคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่เข้ารับหน้าที่แล้ว คณะรัฐมนตรีที่ยังอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ก็ต้องพ้นหน้าที่ไปอย่างแน่นอน ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงเห็นว่าคดีไม่มีประโยชน์ที่จะพิจารณาวินิจฉัยอีกต่อไป จึงเห็นควรจำหน่ายคำร้องของประธานวุฒิสภา

ประการที่ ๒ การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับวินิจฉัยปัญหาคดีนี้ โดยเห็นว่ารัฐมนตรีดังกล่าวยังคงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ตามความในมาตรา ๒๑๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะถือได้หรือไม่ว่าเป็นการที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้อำนาจตุลาการในระบบสากล

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในหมวด ๘ ว่าด้วย ศาล ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจศาลตามมาตรา ๒๓๓ คือ “พิจารณาวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” เมื่อพิจารณาประกอบมาตรา ๓ ซึ่งบัญญัติว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี

LIRT

และศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงอาจถือว่ารัฐธรรมนูญมีความประสงค์ให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ดุจเป็นศาลศาลหนึ่งเช่นเดียวกับศาลยุติธรรม

ปัญหาจึงมีว่า อำนาจตุลาการ ที่ศาลเป็นผู้ใช้ในระบบสากลมีความหมายอย่างไร ตามหลักในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจ (SEPARATION OF POWERS) มองเตสกิเออร์ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ESPRIT DES LOIS” (ค.ศ. ๑๗๘๔) หรือ “เจตนารมณ์แห่งกฎหมาย” เล่ม ๑๑ บทที่ ๖ เรื่องโครงสร้างการปกครองของอังกฤษ ข้อ ๑ ถึงข้อ ๖ ไว้ดังนี้

๑. ในแต่ละรัฐมีอำนาจอยู่สามชนิดคือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารสิ่งต่างๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับกฎนาชาติ และอำนาจบริหารซึ่งขึ้นอยู่กับกฎสำหรับพลเมือง

๒. โดยอาศัยอำนาจแรก เจ้าผู้ครองหรือผู้บริหารเป็นผู้ออกกฎหมายใช้ชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือตลอดกาล โดยอาศัยอำนาจที่สองเขาจะทำให้เกิดความสงบหรือทำสงคราม ส่งหรือรับคณะทูตานุทูต ให้ความปลอดภัยเตรียมรับการบุกรุก ด้วยอำนาจที่สาม เขาจะเป็นผู้ลงโทษอาชญากรรมหรือตัดสินข้อพิพาทของบุคคล อำนาจที่สามนี้เราเรียกว่าอำนาจในการตัดสิน และอีกอำนาจหนึ่งเรียกง่าย ๆ ว่า อำนาจบริหารรัฐ

๓. เสรีภาพการเมืองของราษฎร ก็คือความสงบสุขทางความนึกคิดซึ่งมาจากความเห็นของแต่ละคนในเรื่องความปลอดภัยของตน และเพื่อที่คนจะมีความปลอดภัยนี้ได้ การปกครองจะต้องเป็นไปในลักษณะที่ว่าราษฎรคนหนึ่งไม่ต้องเกรงกลัวราษฎรอีกคนหนึ่ง

๔. ยามที่อำนาจนิติบัญญัติถูกนำมารวมอยู่กับอำนาจบริหารในตัวคน ๆ เดียวหรือในคณะผู้บริหารคณะเดียว เสรีภาพย่อมจะไม่มี เพราะเราอาจหวังได้ว่ากษัตริย์องค์นั้นเอง หรือสภานั้นเองจะออกกฎหมายพระราชย์เพื่อบังคับใช้แบบพระราช

๕. เสรีภาพจะไม่มีเช่นกันหากอำนาจในการตัดสินมิได้แยกจากอำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจบริหาร หากอำนาจนั้นไปรวมกับอำนาจนิติบัญญัติแล้วไซ้ อำนาจเหนือชีวิตและเสรีภาพของราษฎรย่อมจะเป็นอำนาจผลการ เพราะผู้พิพากษาจะเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย หากอำนาจนั้นไปรวมกับอำนาจบริหารผู้พิพากษาย่อมจะมีพลังของผู้กดขี่

๖. ทุกสิ่งจะถึงหายนะ หากคน ๆ เดียวกัน หรือคณะบุคคลสำคัญคณะเดียวกัน หรือคณะขุนนางคณะประชาชนเดียวกัน มีอำนาจทั้งสามคือ อำนาจออกกฎหมาย อำนาจนำมติของประชาชนไปปฏิบัติ และอำนาจตัดสินอาชญากรรมหรือกรณีพิพาทของบุคคล

ท่านอาจารย์ ดร. เดือน บุญนาค ได้กล่าวไว้ในคำบรรยายในหนังสือชื่อ “การแยกอำนาจ” ของท่านว่า “ในเรื่องอำนาจตุลาการนี้ได้มีปัญหาโต้แย้งกันหลายปัญหาด้วยกัน ในเบื้องต้นได้มีการโต้แย้งกันว่าอำนาจตุลาการนี้เป็นสิ่งที่มีหรือไม่ ปัญหาข้อที่สองเป็นปัญหาเรื่องอิสรภาพของอำนาจตุลาการ และความเกี่ยวพันระหว่างอำนาจตุลาการกับอำนาจบริหาร ปัญหาข้อที่สามเป็นปัญหาความเกี่ยวพันระหว่างอำนาจตุลาการกับอำนาจนิติบัญญัติ

ปัญหาที่ว่าอำนาจตุลาการเป็นสิ่งที่มีหรือไม่นี้ ตามความคิดเห็นของสื่อคนั้นเห็นว่า ไม่มีอำนาจตุลาการ แต่ความคิดเห็นของมองเตสกิเออร์นั้นเห็นว่า มี ซึ่งมองเตสกิเออร์เรียกว่า “อำนาจพิพากษา” (Puisseance de' juger) นักการเมืองในสมัยการปฏิวัติฝรั่งเศส ก็มีหลายท่านที่เห็นว่าอำนาจตุลาการนี้ไม่มี เช่น กาสซาแลส (CAZALES) สมาชิกสภา ฯ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรกของฝรั่งเศส ท่านผู้นี้ได้กล่าวว่า “ในสังคมการเมืองทุกสังคม ย่อมมีอำนาจเพียงสองอำนาจคืออำนาจตรากฎหมาย และอำนาจจัดการปฏิบัติตามกฎหมาย ที่มีผู้เขียนถึงอำนาจตุลาการนั้น อำนาจนี้เป็นเพียงตำแหน่งหน้าที่ที่จะจัดการบังคับตามบทแห่งกฎหมายและการบังคับตามกฎหมายก็เป็นเรื่องการจัดให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งเป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร ฉะนั้น ที่เรียกกันว่า อำนาจตุลาการ จึงไม่ถูกต้อง” ศาสตราจารย์ปัจจุบันบางท่าน เช่น ท่านดิวกีท (DUGUIT) ก็เห็นว่าอำนาจมีเพียงสองอำนาจเท่านั้น คือ อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร ส่วนอำนาจตุลาการนั้นเห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจบริหาร แต่ถ้าจะถือตามความเห็นของนักรัฐศาสตร์ส่วนมากแล้วก็เห็นว่าอำนาจตุลาการนั้นมีอยู่และแม้บรรดาผู้ที่เห็นว่าอำนาจตุลาการเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจบริหารนั้นท่านเหล่านั้นก็เห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่จะทำหน้าที่ตุลาการนั้นต้องเป็นเจ้าหน้าที่พิเศษจัดไว้โดยเฉพาะ รูสโซ ซึ่งเห็นว่าอำนาจมีอยู่สองอำนาจคืออำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติก็กล่าวว่าในส่วนหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีนั้นต้องจัดเจ้าหน้าที่เป็นผู้ทำการไว้โดยเฉพาะเป็นพิเศษ

ถ้าจะพิจารณาตามประวัติศาสตร์ อำนาจตุลาการเป็นอำนาจที่เกิดขึ้นก่อนอำนาจอื่นๆ ทั้งสิ้น ในสมัยเดิมเมื่อกฎข้อบังคับที่ใช้ในชุมชนยังไม่มี สมัยนั้นการพิจารณาคัดสินข้อพิพาทก็มีแล้ว และผู้ใช้อำนาจตุลาการนี้ก็จัดเป็นพิเศษให้แก่ผู้ที่เป็นที่เคารพนับถือของผู้พิพาท หรือผู้ที่เป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป ในสมัยสมบูรณ์อาณาจักรราชย์ กษัตริย์ก็ทรงกังวลในการเลือกเฟ้นผู้ที่จะแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาศาลาการและจัดให้มีการเคารพต่อคำพิพากษา อำนาจตุลาการจึงเป็นอำนาจที่มีอยู่ตั้งแต่ดั้งเดิมและเป็นอำนาจที่ยกย่องให้เป็นที่เคารพนับถือมากกว่าอำนาจใดๆ

ที่พวกสนับสนุนให้มีแต่สองอำนาจ คือ อำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจบริหาร อ้างว่าในการปกครองก็มีการตรากฎหมาย การจัดให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย และว่าอำนาจตุลาการนั้นแต่เพียงการพิจารณาลงโทษผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอันเป็นเรื่องต่อเนื่องจากการจัดให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยการบังคับหรือลงโทษนั้น ความจริงการพิจารณาคดีมิใช่จะลงโทษหรือจะบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งฝ่ายบริหารมีหน้าที่ แต่เป็นการค้นคว้าว่ากฎหมายจะควรใช้บังคับแก่กรณีพิพาทกันหรือไม่ ผู้ที่จะทำหน้าที่ชี้ขาดว่ากฎหมายคลุมถึงกรณีพิพาทหรือไม่นั้นจะเป็นเจ้าหน้าที่บริหารซึ่งมีประโยชน์ส่วนได้เสียนั้นไม่ได้ ถ้าโจทก์หรือจำเลยเป็นผู้พิพากษาด้วย ความยุติธรรมก็จะเกิดขึ้นไม่ได้แม้ว่าจะจะเป็นความผิดชัดแจ้งและแม้จำเลยจะรับสารภาพก็ต้องมีผู้พิพากษามานั่งพิจารณาและพิพากษา การจะบังคับหรือการลงโทษจะต้องมีคำพิพากษาโดยศาลเสียก่อน ฉะนั้น อำนาจตุลาการจึงเป็นอำนาจที่มีอยู่ รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา รัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส ของอังกฤษ และของไทย ฯลฯ ก็บัญญัติให้มีอำนาจตุลาการข้างเคียงกับอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร”

ฯลฯ

ในรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจตุลาการไว้ในมาตรา ๓ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๓

อนุมาตรา ๑

“อำนาจตุลาการของสหรัฐให้เป็นของศาลสูงสุดศาลหนึ่งกับศาลชั้นรองลงมาตามที่รัฐสภาได้กำหนดและสถาปนาขึ้นไว้เป็นคราวๆ และให้ผู้พิพากษาทั้งศาลสูงสุดและศาลชั้นรองอยู่ในตำแหน่งตราบเท่าที่ยังเป็นผู้มีความประพฤติอยู่ในทำนองคลองธรรม และให้ได้รับค่าทดแทนในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ในเวลาหนึ่งๆ โดยจะถูกตัดทอนลดลงในระหว่างที่ยังดำรงตำแหน่งอยู่ไม่ได้

อนุมาตรา ๒

ให้อำนาจตุลาการนี้ขยายเหนือคดีทั้งปวง ทั้งในหลักกฎหมายและหลักแห่งความยุติธรรมที่เกิดขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญนี้ ภายใต้กฎหมายสหรัฐและของสนธิสัญญาที่ได้ทำขึ้นหรือจะทำขึ้นโดยอำนาจของสหรัฐเหนือคดีทั้งปวงที่พาดพิงถึงเอกอัครราชทูต ทูตานุทูตและกงสุล เหนือคดีเกี่ยวกับทะเลหรือที่เกิดขึ้นในท้องทะเลทั้งปวง เหนือคดีพิพาทที่สหรัฐเป็นคู่กรณี เหนือคดีพิพาทระหว่างสองรัฐหรือมากกว่าสองรัฐขึ้นไป ระหว่างรัฐหนึ่งกับพลเมืองของอีกรัฐหนึ่ง ระหว่างพลเมืองต่างรัฐ ระหว่างพลเมืองในรัฐเดียวกันที่อ้างสิทธิเหนือที่ดินตามกฎหมายบัตรของรัฐอื่น หรือระหว่างรัฐหนึ่งหรือพลเมืองของรัฐนั้นกับรัฐต่างประเทศ กับพลเมืองต่างประเทศหรือกับคนในบังคับต่างประเทศ

LIRT

ในทุกคดีที่พาดพิงถึงเอกอัครราชทูต ทูตานุทูตและกงสุล และในคดีที่รัฐเป็นคู่กรณี ให้เขตอำนาจศาลแรกเริ่มเป็นของศาลสูงสุด ในคดีอื่นๆ ทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ให้ศาลสูงสุดมีอำนาจรับอุทธรณ์ทั้งในข้อกฎหมายและในข้อเท็จจริง ทั้งนี้ โดยมีข้อยกเว้นและเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่รัฐสภาจะได้บัญญัติขึ้นไว้

การพิจารณาความผิดทางอาญาทั้งปวง ยกเว้นกรณีการฟ้องขับออกจากตำแหน่ง จะต้องกระทำโดยคณะลูกขุน และให้พิจารณาคดีนั้นในรัฐที่การกระทำผิดอาญาดังกล่าวเกิดขึ้น แต่ถ้าไม่ได้กระทำในรัฐใดเลย ให้พิจารณาคดี ณ สถานที่แห่งเดียวหรือหลายแห่งตามแต่สภาองเกรสจะได้กำหนดโดยอำนาจของกฎหมาย

อนุมาตรา ๓

ความผิดฐานกบฏต่อสหรัฐ ให้หมายถึงเพียงการทำสงครามต่อสหรัฐหรือเข้าข้างศัตรูของสหรัฐ โดยการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก และห้ามพิพากษาลงโทษบุคคลใดฐานกบฏ เว้นแต่จะได้มีคำให้การของพยานสองคนยืนยันการกระทำที่โจ่งแจ้งอันเดียวกันนั้น หรือได้มีการสารภาพอย่างเปิดเผยกลางศาล

ให้สภาองเกรสมีอำนาจประกาศลงโทษฐานกบฏ แต่ห้ามลงโทษให้ชู้ช้าไปตามสายเลือดหรือริบราชบาตร เว้นแต่จะกระทำในระหว่างที่ผู้กระทำผิดนั้นยังมีชีวิตอยู่” และความสำคัญของอำนาจตุลาการในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกามีปรากฏในหนังสือเดอะเฟเดอรัลลิสเปเปอร์ (ตีพิมพ์ใน ค.ศ. ๑๗๘๗ - ๑๗๘๘) เอกสารความคิดทางการเมืองอเมริกัน โดย อเล็กซานเดอร์ แฮมิลตัน เจมส์ เมดิสัน จอห์น เจย์ ผู้เขียน สมบัติ จันทรวงศ์ กับคณะแปล สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในบทความหมายเลข ๒๒ เขียนโดย อเล็กซานเดอร์ แฮมิลตัน หน้า ๑๕๘ ว่า

..... “กฎหมายเป็นเพียงตัวอักษรอันไร้ชีวิตหากปราศจากศาลซึ่งจะเป็นตัวแทนในกระบวนการให้ความหมายที่แท้จริงต่อตัวอักษรและทำให้เกิดผลเชิงปฏิบัติสนธิสัญญาต่างๆ ของสหรัฐจะมีผลบังคับใช้ได้แม้แต่น้อยต้องถูกพิจารณาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายของแผ่นดิน ความสำคัญที่แท้จริงของสนธิสัญญาต่างๆ เท่าที่เกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคลก็เช่นเดียวกับกฎหมายอื่นๆ ที่ต้องอาศัยการยืนยันจากการตัดสินทางศาล เพื่อให้เกิดเอกภาพในการตัดสินทางศาล ในท้ายที่สุดแล้วการตัดสินเหล่านี้ต้องนำเสนอต่อตุลาการสูงสุดผู้เดียว และตุลาการนี้ควรจัดตั้งขึ้นภายใต้สิทธิอำนาจเดียวกันกับที่สร้างสนธิสัญญานั้นๆ ขึ้นมา บัจฉยเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ทั้งคู่ ถ้าในแต่ละรัฐมีศาลสูงสุดเป็นของตนเองโดยเอกเทศ ก็จะเป็นไปได้ที่คำตัดสินสูงสุดต่อข้อประเด็นเดียวกันจะมีจำนวนมากพอๆ กับจำนวนศาลที่มีอยู่ ความแตกต่างทางความเห็นของมนุษย์นั้นมีไม่จบสิ้น มีอยู่บ่อยครั้งที่เราไม่เพียงแต่จะพบศาล

LIRT

ที่มีความเห็นต่างกันแต่ผู้พิพากษาในศาลเดียวกันก็ยังมีความเห็นต่างกันออกไปได้ เพื่อหลีกเลี่ยงความสับสนซึ่งย่อมตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จากคำตัดสินที่ขัดแย้งกันเองของศาลต่าง ๆ จำนวนหนึ่ง ทุกชาติจึงเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องจัดตั้งศาล ๆ หนึ่งขึ้นให้อยู่เหนือศาลอื่นทั้งหมด โดยให้มีอำนาจดูแลทั่วไปและมีสิทธิอำนาจที่จะยุติและประกาศใช้กฎเกณฑ์อันเป็นหนึ่งเดียวกันสำหรับความยุติธรรมของบ้านเมืองเป็นแห่งสุดท้าย

ศาลสูงสุดนี้ยังเป็นสิ่งจำเป็นเมื่อโครงสร้างของรัฐก่อกำเนิดในรูปที่กฎหมายของส่วนทั้งหมดมีอันตรายจากการที่จะถูกกฎหมายของส่วนย่อยขัดขวาง ในกรณีนี้ถ้าตุลาการเฉพาะแต่ละชุดได้รับมอบสิทธิแห่งขอบเขตอำนาจชั้นสูงสุด นอกเหนือไปจากความขัดแย้งซึ่งคาดการณ์ล่วงหน้าได้จากความเห็นที่แตกต่างกันแล้วยังมีสิ่งที่จะต้องกลัวอีกมากจากอคติของความเห็นและความลำเอียงระดับท้องถิ่น และจากการก้าวก้าวของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของระดับท้องถิ่นตราบเท่าที่ยังมีการก้าวก้าวดังกล่าวเกิดขึ้นก็ย่อมมีเหตุผลที่จะเห็นว่า ผู้คนยังจะถือตามข้อกำหนดทางกฎหมายระดับท้องถิ่นมากกว่ากฎหมายกลาง เพราะไม่มีอะไรที่จะเป็นธรรมชาติของคนที่มีตำแหน่งยิ่งกว่าที่จะเคารพคล้อยตามอำนาจซึ่งเป็นรากฐานแห่งการดำรงอยู่ของพวกเขาอย่างเป็นทางการ”

๑๓๑

ความสำคัญของบทความดังกล่าว แสดงว่ารัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดโครงสร้างรูปของรัฐเป็นแบบ “สหพันธรัฐ” (FEDERATION) รัฐชนิดนี้ในชั้นเดิมเรียกว่า “สหรัฐ” แต่ในสนธิสัญญาที่ทำกับนานาประเทศใช้คำว่า “สหพันธรัฐ”

รัฐรวมชนิดนี้เกิดขึ้นโดยที่รัฐหลายรัฐมารวมกันเข้ามอบการใช้อำนาจภายนอกประเทศไว้แก่รัฐบาลกลาง แต่รัฐที่มารวมยังคงมีอำนาจภายในเฉพาะส่วนที่สำคัญอยู่ได้บางประการ รัฐรวมชนิดนี้เรียกว่าสหพันธรัฐ

สหพันธรัฐ มีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. สำหรับกิจการภายนอก รัฐแต่ละรัฐซึ่งเป็นสมาชิกในสหพันธรัฐใช้อำนาจอธิปไตยของตนเองไม่ได้ เพราะถือว่ามีสภาพบุคคลรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอยู่ในสหพันธรัฐ รัฐบาลกลางแต่ผู้เดียวเท่านั้นที่ใช้อำนาจอธิปไตยภายนอกได้ เช่น ดั้งทูตประจำประเทศต่าง ๆ และรับทูตต่างประเทศมาประจำทำสนธิสัญญา ประกาศสงคราม ฯลฯ

๒. สำหรับกิจการภายใน รัฐแต่ละรัฐซึ่งเป็นสมาชิกในสหพันธรัฐต่างมีอำนาจของตนในกิจการบางอย่าง อำนาจอธิปไตยภายในถูกจำกัดลงไปบ้างโดยความจำเป็นเพื่อจะให้วิธีดำเนินการของสหพันธรัฐได้ผลดี เป็นต้นในการทหารและการคลัง

LIRT

๓. ความเกี่ยวพันระหว่างรัฐด้วยกันในสหพันธรัฐ ถือเป็นความเกี่ยวพันทางกฎหมายมหาชน ภายในตามรัฐธรรมนูญ มิใช่เป็นความเกี่ยวพันตามกฎหมายระหว่างประเทศ (ด้วยประการนี้สหพันธรัฐ จึงแตกต่างกับสมาพันธรัฐในส่วนสำคัญ)

เนื่องด้วยลักษณะสำคัญ ๓ ประการดังกล่าวนี้ ทุกรัฐต่างมีรัฐธรรมนูญของตนเช่นเดียวกับ ตัวสหพันธรัฐเอง ฉะนั้น ในสหพันธรัฐจึงมีรัฐธรรมนูญหลายฉบับด้วยกัน และเพื่อประสานกิจการ ระหว่างรัฐต่างๆ กับสหพันธรัฐในสหพันธรัฐจึงมีสภา ๒ สภา คือสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกที่ราษฎรทั้งสหพันธรัฐได้เลือกตั้งขึ้นมาสภาหนึ่ง และสภาผู้แทนรัฐ (ซึ่งในอเมริกาเรียกว่า SENATE) อันประกอบด้วยผู้แทนของรัฐต่างๆ อีกสภาหนึ่ง สมาชิกของสภาหลังนี้รัฐต่างๆ ที่มารวม เป็นผู้เลือกตั้งขึ้น

ในสหพันธรัฐ อำนาจตุลาการเป็นอำนาจที่สำคัญมาก การพิพาทระหว่างรัฐด้วยกันก็ดีหรือ ระหว่างรัฐใดรัฐหนึ่งกับสหพันธรัฐก็ดี จะตกลงกันให้เรียบร้อยในทางทูตไม่ได้เพราะความเกี่ยวพันนี้ ไม่ใช่ความเกี่ยวพันระหว่างประเทศแต่เกี่ยวพันตามกฎหมายมหาชนภายใน จะตกลงกันด้วยอำนาจ ทางปกครองก็ไม่ได้ เพราะในทางปกครองรัฐๆ ไม่อยู่ได้บังคับของสหพันธรัฐ มีอยู่ทางเดียวที่จะใช้ คือ ทางอำนาจตุลาการ เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น มีศาลสูงสุดสำหรับพิจารณาชี้ขาดในข้อพิพาททั้งหลาย ดังปรากฏในบทความของอเล็กซานเดอร์ แฮมิลตัน ดังกล่าวข้างต้น

ดังที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจึงพอสรุปได้ว่า “อำนาจตุลาการ” อันเป็นอำนาจที่สามตามคำกล่าว ของมองเตสกีเออร์ในข้อ ๑ ถึงข้อ ๖ ดังกล่าวข้างต้นหมายความว่าถึงอำนาจ “การลงโทษอาชญากรรม หรือตัดสินข้อพิพาทของบุคคล” ซึ่งเรียกว่า “อำนาจในการตัดสิน” หรือ “อำนาจตัดสินอาชญากรรม หรือกรณีพิพาทของบุคคล” อันเป็นอำนาจหนึ่งของอำนาจอธิปไตยในปัจจุบัน

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า “อำนาจอธิปไตย” ประกอบด้วยอำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ และ อำนาจตุลาการ การแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยก็คือ การแบ่งแยกอำนาจสูงสุดต่างๆ ให้แก่คณะบุคคล ต่างๆ ซึ่งเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกันเป็นผู้ใช้เพื่อให้คอยควบคุมซึ่งกันและกันเพื่อเป็นประกันความมั่นคง และสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ในคำอธิบายกฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบของท่านศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม ฉบับพิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้กล่าวไว้ว่า

“ในทุกวันนี้จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ ส่วนมากได้มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจ อธิปไตยมอบให้ส่วนต่างๆ ของรัฐเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๓ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แม้จะมีบทบัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้

LIRT

อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” ก็ดี แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนั้นโดยลำพังพระองค์เอง มาตราต่อ ๆ ไปได้แบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย มอบให้แก่คณะบุคคลต่าง ๆ กันเป็นผู้ดำเนินการในนามของพระมหากษัตริย์ คือ รัฐสภาเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร และศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ

หลักแห่งการแบ่งแยกใช้อำนาจอธิปไตยนี้ ได้มีปรากฏอยู่แล้วในหนังสือซึ่งปรัชญาเมธีในครั้งโบราณหลายท่านเป็นผู้แต่ง นักปราชญ์เหล่านี้มีวิธีแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็นสามส่วนต่าง ๆ กัน และให้เหตุผลว่า การที่รวมอำนาจไว้ในมือบุคคลคนเดียวหรือคณะเดียวกันจะมีผลเสียหาย

ในบรรดานักปราชญ์เหล่านี้มีอยู่ท่านหนึ่งที่เป็นผู้วางหลักแห่งการแบ่งแยกการใช้อำนาจไว้อย่างชอบด้วยเหตุผล คือ มองเตสกีเอร์ (MONTESQUIEU) นามของท่านผู้นี้อยู่เคียงคู่กับหลักการแห่งการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ในหนังสือ ESPRIT DES LOIS (ค.ศ. ๑๗๘๔) ของมองเตสกีเอร์ซึ่งได้เขียนขึ้นเพื่อสนับสนุนหลักการปกครองตามรัฐธรรมนูญอังกฤษ (บรรพ ๑๑ หมวด ๖) ได้วางหลักวิธีดำเนินการของประเทศไว้ และได้แสดงให้เห็นภัยของการรวมอำนาจไว้ในแห่งเดียวกันนั้นว่า ถ้าอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหารรวมอยู่ในบุคคลคนเดียวกัน หรือในคณะเดียวกันเสรีภาพก็จะมีมิได้เลย และทุกสิ่งทุกอย่างจะเหลวแหลกหมด ถ้าบุคคลคณะเดียวไม่ว่าจะเป็นขุนนางหรือราษฎรกำอำนาจทั้งสามไว้ ทั้งนี้ หมายความว่าอำนาจสูงสุดในแผ่นดินนั้นจะให้บุคคลใดหรือคณะหนึ่งคณะใดรับมอบไปใช้แต่ลำพังหาได้ไม่ ไม่ว่าจะเป็พระมหากษัตริย์ ราษฎรหรือรัฐสภาก็ดี อำนาจอธิปไตยจะต้องแบ่งแยกให้เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ กันเป็นผู้ใช้และใช้โดยอิสระ อำนาจเหล่านั้นจักต้องคอยควบคุมซึ่งกันและกัน เพื่อความมั่นคงของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มิให้การปกครองรูปนี้กลายเป็นสมบูรณาญาสิทธิราชย์หรือเป็นการปกครองที่เหยียบย่ำเสรีภาพของประชาชน

มองเตสกีเอร์ยังได้กล่าวไว้ว่า “ในรัฐหนึ่ง ๆ นั้นมีอำนาจอยู่สามชนิด คือ อำนาจตรากฎหมาย อำนาจบังคับให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายมหาชนและอำนาจบังคับให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายแพ่ง โดยอำนาจชนิดที่หนึ่งนั้นเจ้านายหรือเจ้าหน้าที่ตรากฎหมายไว้สำหรับกาลชั่วคราวหรือตลอดไป และแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมายที่ได้ตราขึ้นแล้ว (อำนาจนิติบัญญัติ) โดยอำนาจชนิดที่สอง เขาทำสงครามหรือสันติภาพ ส่งหรือรับทูต รักษาความสงบเรียบร้อย เตรียมป้องกันการรุกราน (อำนาจบริหาร) โดยอำนาจชนิดที่สามเขาลงโทษผู้กระทำผิดหรือตัดสินข้อพิพาทระหว่างเอกชน อำนาจสูงสุดอันสุดท้ายนี้เรียกกันว่า อำนาจตุลาการ”

LIRT

มองเตสกีเออร์วางหลักว่าการใช้อำนาจทั้งสามนี้ต้องใช้โดยบุคคลต่าง ๆ กันและโดยอิสระเพื่อคุ้มครองป้องกันสิทธิของเอกชนต่อการใช้อำนาจอย่างเด็ดขาดของรัฐ มองเตสกีเออร์ยังได้กล่าวไว้อีกว่า “เป็นความจริงอยู่ชั่วฟ้าดินสลายว่ามนุษย์เราเมื่อมีอำนาจแล้วก็จะใช้อำนาจนั้นเกินไป จนกว่าจะถูกกำหนดขีดคั่นในการใช้ เพื่อที่จะไม่ให้มีการใช้อำนาจเลยเถิดไปจะต้องให้อำนาจนั้นคอยค้ำกันต้านทานกันไว้ ถ้าในบุคคลคนเดียวหรือในเจ้าหน้าที่คณะเดียวกัน อำนาจนิติบัญญัติรวมอยู่กับอำนาจบริหาร เสรีภาพก็จะมีไม่ได้เลย เพราะเป็นที่น่ากลัวว่าพระมหากษัตริย์หรือสภาจะตรากฎหมายอันล้นพ้นแต่กษัตริย์ขึ้น เพื่อจะได้กดขี่ให้มีการปฏิบัติตาม เสรีภาพจะมีอย่างไรได้ ถ้าอำนาจตุลาการไม่ได้แยกออกจากอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร ถ้าอำนาจตุลาการรวมอยู่กับอำนาจนิติบัญญัติก็จะเกิดมีอำนาจเหนือชีวิต และเสรีภาพของพลเมืองจะกระทำอะไรก็ได้ตามใจชอบเพราะผู้พิพากษาเป็นผู้ตรากฎหมายและวินิจฉัยเอง ถ้าอำนาจตุลาการรวมอยู่กับอำนาจบริหารผู้พิพากษาก็จะใช้อำนาจดุจผู้กดขี่อย่างทารุณ ทุกสิ่งทุกอย่างจะเหลวแหลกหมดถ้าบุคคลคนเดียวหรือเจ้านาย หรือขุนนาง หรือราษฎรคณะเดียวกัน เป็นผู้ใช้อำนาจทั้งสามชนิดนี้

ลัทธิของมองเตสกีเออร์นี้ได้แพร่หลายไปในนานาประเทศ และปรากฏผลขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อประเทศอเมริกาประกาศแยกเป็นเอกราชจากประเทศอังกฤษตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ซึ่งร่างขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๗๘๕ ได้มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยออกจากกันอย่างเด็ดขาดเป็น ๓ ชนิด คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

รัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสฉบับแรกซึ่งมีขึ้นหลังจากการปฏิวัติก็แบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็น ๓ ชนิดตามแบบอย่างของมองเตสกีเออร์ ทั้งนี้ เป็นเพราะลัทธิของมองเตสกีเออร์กำลังเป็นที่นิยมแก่บุคคลทั่วไปในสมัยปฏิวัติ ทั้งได้มีอิทธิพลเหนือความคิดความอ่านของผู้ร่างครั้งกระนั้นด้วย ตามข้อ ๑๖ แห่งปฏิญญาแสดงสิทธิของมนุษย์และของพลเมือง ซึ่งลงมติโดยสมัชชาแห่งชาติของฝรั่งเศสเมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ค.ศ. ๑๗๘๙ มีว่า “สังคมใดซึ่งมิได้มีการประกันสิทธิทั้งหลายทั้งมิได้มีการแบ่งแยกอำนาจกำหนดไว้แน่นอน สังคมนั้นหากรัฐธรรมนูญไม่” ในรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๘๔๘ มีความในมาตรา ๑๕ ว่า “การแบ่งแยกอำนาจเป็นเงื่อนไขอันแรกของการปกครองโดยเสรี”

ในทุกวันนี้จะเห็นได้ว่า ลัทธิแห่งการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยของมองเตสกีเออร์ได้แพร่หลายปรากฏหลักอยู่ในรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ เกือบทุกประเทศ”

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติศาลรัฐธรรมนูญไว้ในหมวด ๘ ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญจึงเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจตุลาการตามมาตรา ๓ คือ อำนาจตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรแล้วรัฐมนตรีทั้งคณะย่อมพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ

LIRT

แห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๕ (๒) ความเป็นรัฐมนตรีก็สิ้นสุดลงโดยผลของบทบัญญัติดังกล่าว การกระทำที่เป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๘ คือ การดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทก็ต้องยุติลงด้วย ดังนั้น แม้ในภายหลังต่อมาจะปรากฏว่ามีรัฐมนตรีบางคนยังดำรงตำแหน่งใดๆ ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปอีก ก็ถือว่าไม่มีข้อพิพาทว่ารัฐมนตรีมีข้อต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๘ หรือไม่มาสู่การวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอีกต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงควรวินิจฉัยจำหน่ายคดี

การที่ศาลรัฐธรรมนูญยังคงวินิจฉัยคดีต่อไปอีก จึงมิใช่เป็นการใช้อำนาจตุลาการในฐานะเป็นศาล ส่วนจะเรียกว่าเป็นการใช้อำนาจอะไรในการวินิจฉัย ผู้ทำคำวินิจฉัยไม่สามารถตอบได้

วินิจฉัยให้จำหน่ายคดี

นายปรีชา เถลิมาณิษฐ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ